



emcdda.europa.eu

РЕЗЮМЕ — ИЗБРАНА ТЕМА:

Употреба на няколко вида наркотици: модели и ответни мерки

Европейски център за мониторинг на наркотиците и наркоманиите

Годишен доклад 2009 г.: състоянието на проблема с наркотиците в Европа

Ембарго: 10,00 ч. централноевропейско време — 05 ноември 2009 г.

Въведение

В настоящата „Избрана тема“ е разгледана едновременната или последователната употреба на различни законни и незаконни наркотици (употреба на няколко вида наркотици) сред юношите, младите хора и проблемно употребяващите наркотици ⁽¹⁾. Данни от училищни проучвания и проучвания сред общото население, както и данни за постъпващите на лечение за употреба на наркотици и за смъртните случаи, свързани с такава употреба са анализирани с цел да бъдат описани многобройните форми на този широко разпространен модел на употреба на наркотици и последствията от него. Направен е преглед на ответните действия по отношение на употребата на няколко вида наркотици в Европа в светлината на научната литература с цел определяне на най-ефективните мерки.

Употреба на няколко вида наркотици сред юношите, младите хора и проблемно употребяващите наркотици

Съчетаната употреба на наркотици е свързана с различни мотиви и форми на поведение. В някои случаи към смесване на наркотици се пристъпва с цел максимално увеличаване на психоактивното въздействие. В други случаи употребяващите приемат второ вещество с цел да притъпят отрицателните въздействия на приеман наркотик. Употребата на няколко вида наркотици отразява също и достъпността на наркотиците и моделите на употреба в специфични обстановки или контекст.

- Данните за 22 европейски страни от проведения през 2003 г. кръг на Европейския училищен изследователски проект за алкохол и други наркотици (ESPAD) разкриват, че малко повече от 20 % от 15 и 16-годишните ученици са съобщили за употреба както на алкохол, така и на цигари през последния месец. Други 6 % са съобщили за употреба на канабис и на алкохол и/или цигари, а 1 % са съобщили, че са употребявали тази група вещества заедно с допълнителен незаконен наркотик (екстази, кокаин, амфетамини, LSD или героин).
- Сред употребяващите канабис делът на консумиращите други незаконни наркотици е много по-голям, отколкото общо сред учениците на 15 и 16-годишна възраст. Тази констатация е особено валидна за страните с ниско разпространение на употребата на наркотици, където употребата на канабис се свързва също и с липса на родителски контрол и бягства от училище.
- Данните за употребата на наркотици сред младите хора (на възраст между 15 и 34 години) в девет страни показват, че сред често или интензивно употребяващите алкохол като цяло делът на употребявалите канабис през последната година е между два и шест пъти по-голям отколкото сред общото

⁽¹⁾ ЕЦМНН определя проблемната употреба на наркотици като „инжекционна употреба на наркотици или продължителна/редовна употреба на опиати, кокаин и/или амфетамини“.

население, а делът на употребявалите кокаин през същия период е между два и девет пъти по-голям.

- Проучванията сред общото население потвърждават, че употребата на наркотици е свързана с определени начини на живот, а в рамките на целеви проучвания са установени относително високи равнища на употреба на наркотици в нощните заведения. В много европейски страни е налице критична маса от потенциални употребяващи няколко вида наркотици, които редовно се стичат масово в различни нощни заведения.
- Пациентите, които постъпват на лечение за употреба на наркотици, вероятно отразяват профила и тенденциите сред цялата група на проблемно употребяващите наркотици. Анализът на данни за повече от 260 000 пациенти, постъпили на лечение в 14 европейски страни през 2006 г., показва, че повече от половината от тях са съобщили, че имат проблеми с най-малко два наркотика. Проучвания, проведени в други обстановки, потвърждават широкото разпространение на употребата на няколко вида наркотици сред проблемно употребяващите наркотици.
- Въз основа на резултатите от проучванията сред постъпващите на лечение могат да се определят три основни профила на употребяващи няколко вида наркотици: лица, употребяващи едновременно хероин и кокаин (включително крех), лица, употребяващи едновременно кокаин и канабис или алкохол, и лица, употребяващи едновременно канабис и алкохол. Първата група е най-многобройна и включва маргинализирани употребяващи хероин, които приемат и други вещества. Лицата от втората група често постъпват на лечение чрез системата на наказателното правораздаване или в резултат на натиск, оказван от социални и семейни мрежи. Повечето от тях са мъже и са социално интегрирани. Членовете на третата група — употребяващите канабис и алкохол — са по-млади, често живеят със семействата си и са социално интегрирани.
- Повечето отчетени в Европа смъртни случаи, предизвикани от употреба на наркотици, са настъпили в резултат на употреба на опиати и най-вече на хероин. В по-голямата част от случаите е приемано повече от едно вещество. Възможно е това да отразява честотата на употребата на няколко вида наркотици сред употребяващите наркотици, както и повишения риск от свръхдоза и неблагоприятни въздействия при съчетано приемане на вещества. Продължителната употреба на няколко вещества също може да доведе до дългосрочни увреждания на различни системи в организма, а интензивната употреба на алкохол утежнява хепатопатията, причинена от хронична чернодробна вирусна инфекция, възникнала в резултат на инжектиране на наркотици. Свързаните с употребата на кокаин случаи на миокарден инфаркт вероятно имат връзка и с тютюнопушенето.

Ответни действия по отношение на употребата на няколко вида наркотици

- Алкохолът присъства в почти всички модели на употреба на няколко вида наркотици. Обикновено той е първият наркотик със силно психоактивно и променящо съзнанието въздействие, употребяван от подрастващите, а поради неговата широка достъпност той е основният наркотик в комбинации от вещества, употребявани от младите хора, особено в места за развлечение, както и от интензивно употребяващите, зависимите употребяващи и възстановяващите се от употреба на наркотици. Съдържащите се в този доклад констатации подчертават необходимостта от повече дейности, насочени към алкохола и употребата на алкохол както по отношение на пазара, така и по отношение на социалните норми.
- Политиките в областта на тютюна и алкохола, които са насочени към пазарната среда (като например мерки за контрол на цените и ограничения върху продажбата и употребата), имат въздействие върху употребата на тези

вещества и върху произтичащите от нея последствия за здравето. Политиките, провеждани в и около училищата, имат потенциал да предотвратят, смекчат или забавят употребата на законни и незаконни вещества. Повечето държави-членки съобщават за такива политики.

- Вероятно в страните с по-високи равнища на употреба на наркотици по-голям дял от общите здравни проблеми се дължи на големия брой социално интегрирани употребяващи вещества, а не на по-малобройните групи уязвими употребяващи наркотици. Тази ситуация е известна като „парадокса на превенцията“ и следва да бъде отчетена при разработване на стратегии за превенция.
- Поради високите равнища на разпространение на употребата на няколко вида наркотици в местата за развлечение, като клубове, фестивали или концерти, е важно в тези места да се провеждат мерки за превенция и намаляване на вредите. Най-често предприеманите ответни действия са целевите информационни кампании. Макар че са докладвани различни други видове мерки, все още е налице значителен потенциал за предприемане на нови ответни действия по отношение на употребата на няколко вида наркотици в нощните заведения.
- По отношение на употребата на няколко вида наркотици сред проблемно употребяващите наркотици обикновено се предоставят същите видове услуги и мерки, включващи елементи на намаляване на вредите, психосоциално и фармакологично лечение, които се прилагат и по отношение на проблемите, свързани с употребата на един наркотик. В научната литература обаче са отразени положителни промени на равнищата на употреба на няколко вида наркотици сред лекуваните пациенти и по-специално сред пациентите на опиятна заместваща терапия. Въпреки това решаването на проблемите, свързани с употребата на няколко вида наркотици остава комплексна задача, която е предизвикателство за специалистите.